

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. informateur mw. Hamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 31 mei 2021

Geachte mevrouw Hamer,

U spreekt deze dagen o.a. de leiders van de politieke partijen in de Tweede Kamer om te verkennen waar de partijen inhoudelijk overeenkomsten zien om de grote maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. De uitvoering van rijksbeleid door de uitvoeringsdiensten komt ongetwijfeld aan de orde. Wat Omgevingsdienst NL betreft mag het stelsel van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) niet ontbreken in (de besprekingen rondom) het regeerakkoord.

De afgelopen jaren is geregeld onderzoek gedaan naar het VTH-stelsel. Het laatste rapport dateert van 4 maart 2021. In dit rapport 'Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' concludeert de commissie Van Aartsen dat het VTH-stelsel niet goed functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Mans ('De tijd is rijp', 2018). Mans adviseerde onafhankelijke omgevingsdiensten op te richten. Naar aanleiding daarvan is in 2009 een 'packagedeal' gesloten tussen VNG, IPO en VROM waarin de afspraken over de uitvoering van een basistakenpakket voor de omgevingsdiensten zijn vastgelegd. In de periode 2011 – 2019 zijn er 29 diensten ingesteld, waarmee een landsdekkend VTH-stelsel is bewerkstelligd.

Aanbevelingen Cie. Van Aartsen

Van Aartsen adviseert om binnen de fundamenteën van het bestaande stelsel tot een serie essentiële verbeteringen te komen. De commissie constateert dat daarvoor een tiental ingrijpende maatregelen nodig is. Wij herkennen veel van de aanbevelingen en willen daar dan ook voortvarend werk van maken in samenspraak met het nieuwe kabinet en partners.

Impact Omgevingswet

Eén van de juridische instrumenten om de leefomgeving veiliger, gezonder en duurzamer te maken is de Omgevingswet. Deze wet, die per 1 juli 2022 zal worden ingevoerd, vraagt veel van de medewerkers van omgevingsdiensten en hun omgeving. De omgevingsdiensten investeren dan ook fors in opleiding en deskundigheidsbevordering, ICT-omgeving en werkprocessen. En daarmee dus in het vak van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor een realistische uitvoering van dat

vak is het noodzakelijk om, zoals ook uit het rapport¹ "Klem tussen balie en beleid" blijkt, tijdig te worden betrokken bij het opstellen van wetgeving, omgevingsvisies en omgevingsplannen. Omgevingsdienst NL pakt samen met haar leden deze 'handschoenen' graag op, in samenwerking met gemeenten, provincies en overige partners.

Financiering loopt uit de pas

Omgevingsdienst NL is sinds 2012 de vereniging van directeuren van de 29 omgevingsdiensten en zet zich in om het vak VTH te professionaliseren. De financiering van de vereniging en haar activiteiten vindt grotendeels plaats door een bijdrage van de diensten zelf, afkomstig uit de begrotingen van haar deelnemers, de gemeenten en provincies. De diensten hebben veelal eerste stappen gezet voor een doorontwikkeling in de richting zoals de Cie. Van Aartsen die voorstaat. De diensten willen voorbereid zijn op de maatschappelijke ontwikkelingen en complexe uitdagingen die op gemeenten en provincies en daarmee dus ook op de omgevingsdiensten afkomen.

Dit vraagt echter nadrukkelijk om extra financiële middelen. Wij vragen uw aandacht voor het gegeven dat deze middelen schaars zijn in het licht van de financiële huishouding van de gemeenten en provincies. Tevens dringen wij erop aan om in het regeerakkoord substantiële financiële middelen te reserveren om de gewenste positie van Omgevingsdienst NL te kunnen realiseren. Hiermee kunnen we dan invulling geven aan de conclusies en aanbevelingen van de Commissie van Aartsen.

Vijf speerpunten

Wij vragen u om de onderstaande vijf speerpunten mee te nemen in uw gesprekken over het regeerakkoord van het nieuwe kabinet.

1. Omgevingsdienst NL als kennispartner. Binnen de individuele 29 omgevingsdiensten is heel veel kennis aanwezig over milieuthema's in de breedste zin van het woord. Om er enkele te noemen: stikstofproblematiek, (opkomende of potentiële) zeer zorgwekkende stoffen, externe veiligheid etc. Om deze verspreide kennis toegankelijk te maken heeft Omgevingsdienst NL reeds een landelijk werkend kennisnet opgericht, waar ook partners zich bij (kunnen) aansluiten. Graag willen wij dit kennisnet voeden met nieuwe thema's zoals circulaire economie, duurzame energie etc. En het kennisnet verder professionaliseren en aansluiting zoeken bij andere kenniscentra zoals Infomil, RIVM en TN.
2. Omgevingsdienst NL als kwaliteitskeurmerk. De rol en positie die (medewerkers van) omgevingsdiensten kunnen vervullen staat of valt met het leveren van gegarandeerde goede inhoudelijke kwaliteit. Daarvoor is het noodzakelijk dat de diensten kunnen beschikken over landelijke standaarden, zoals LRSO (landelijke redactie standaardteksten omgevingsvergunning). Ook is het raadzaam de huidige vormen van collegiale toetsing bij Toezicht en Handhaving en bodem (POKB, platform overheid en kwaliteit bodembeheer) te integreren en uit te breiden naar alle domeinen van het omgevingsrecht. Dit systeem kan dan resulteren in een kwaliteitskeurmerk waaraan alle diensten dienen te voldoen. De

¹ Tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties d.d. 25 februari 2021

werking van dit systeem kan vervolgens periodiek worden extern worden beoordeeld.

3. Landelijke infrastructuur. De beschikbaarheid van kwalitatief goede data, die eenvoudig kan worden uitgewisseld en geanalyseerd, is van groot belang voor het stellen van de juiste prioriteiten en een efficiënte en effectieve uitvoering van de VTH-taken en (beleids-) advisering. Dit vereist een professionele infrastructuur, waarin de verschillende systemen en registers goed op elkaar zijn aangesloten. Beheer, onderhoud en permante doorontwikkeling hiervan vraagt om landelijke financiering.
4. Inbreng in landelijk beleid en projecten. Omgevingsdienst NL wordt steeds vaker gevraagd om de deskundigheid van haar leden in te brengen in huidige en toekomstige landelijke vraagstukken. Dit draagt bij aan een uitvoerbare oplossing in de praktijk. Hierbij kan gedacht worden aan een breed scala van onderwerpen zoals PFOA, ZZS, etc. Wij juichen dat zeer toe. De commissie Van Aartsen laat zien dat de financieringswijze van de individuele diensten maar zeer beperkt inbreng vanuit de omgevingsdiensten toelaat.
5. Strafrecht. Naast het inzetten van het bestuursrechtelijk instrumentarium wordt overeenkomstig de landelijke handhavingsstrategie zelfstandige of ondersteunende inzet van de omgevingsdiensten verwacht op het strafrechtelijk domein. Zeker nu de (landelijke gefinancierde) politiecapaciteit is beperkt tot 'zaken die ertoe doen' wordt de roep om inzet groter. De beschikbaarheid van buitengewone opsporingsambtenaren (opleidingen en jaarlijkse trainingen) en feitelijke inzet vragen veel budget van de deelnemers van de diensten. Het ligt daarom in de rede, ook omdat in de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria is vastgelegd dat de omgevingsdiensten dienen te beschikken over boa-capaciteit, de financiering hiervan (deels) via rijksmiddelen te laten verlopen.

Graag werken wij bovenstaande met het nieuwe kabinet en onze partners verder uit.

Namens het bestuur van Omgevingsdienst NL,

Met vriendelijke groet,



P.J. van Zanten
(voorzitter)